

خلاصه درس: من حق دارم

گرمی بودن مقام انسان در قرآن:

ما فرزندان آدم را بسیار گرمی داشتیم.... و آنها را بر بسیاری مخلوقات دیگر برتری بخشیدیم.

انسان ها از ابتدای خلقت و تولد دارای حقوق طبیعی می شوند.

منظور از حق:

منظور از حق چیزهایی است که یک انسان به دلیل مقام انسانی اش، شایستگی داشتن آنها را دارد.

چند مورد از حقوق طبیعی انسان ها:

- ۱ - همه انسان ها حق حیات یا زندگی دارند که مهم ترین حق آنها است.
- ۲ - حق دارند از نعمت های الهی برخوردار شوند.
- ۳ - برای تأمین نیازهای خود کار و تلاش کنند.
- ۴ - ازدواج کنند و تشکیل خانواده بدهند.

انسان ها حق دارند آزاد باشند یعنی چه: یعنی برده و بنده انسان های دیگر نباشند. زیرا خداوند آنها را آزاد آفریده است.

چند مورد از نعمت های الهی و حق برخورداری از آنها:

- ۱ - استفاده از گیاهان، جانوان و آب برای تغذیه
- ۲ - استفاده از منابع و معادن برای تأمین نیازهای زندگی و ساختن ابزار و وسایل
- ۳ - استفاده از هوا برای نفس کشیدن
- ۴ - برخوردار شدن از محبت دیگران و برخورداری از استعداد آموختن

همه انسان ها صرف نظر از قوم، نژاد، زبان، اعتقادات، ثروت، دارای حقوق طبیعی هستند زیرا همه ی انسان های عالم مخلوق خداوند هستند.

ما از ابتدای تولد با پدر و مادر و خواهر و خویشان ارتباط برقرار می کنیم. ارتباط اجتماعی

تبعه ی یک کشور بودن:

تبعه ی یک کشور بودن موجب می شود افراد حقوقی بر مبنای قوانین آن کشور داشته باشند.

حقوق شما در خانه و خانواده:

- ۱ - هر فرد حق دارد نام و نام خانوادگی و شناسنامه داشته باشد. هویت فرد
- ۲ - فرزندان حق دارند از محبت و توجه پدر و مادر برخوردار باشند.
- ۳ - همه حق دارند و باسواد شوند و تحصیل کنند و استعدادهای خود را شکوفا کنند.
- ۴ - همه حق دارند، غذا، لباس و مسکن مناسب داشته باشند.

مسخره کردن انسان ها از نظر قرآن گناهی بزرگ است.

حقوق شما در مدرسه:

۱. هر دانش آموزی حق دارد در مدرسه به او به اندازه‌ی سایر دانش‌آموزان توجه کنند و مسئولان با معلمان در این‌باره تبعیضی بین او و دیگران قائل نشوند.
۲. هر دانش‌آموزی حق دارد نظرش را درباره‌ی مشکلات درسی با روش‌های آموزشی در مدرسه، مؤدبانه و محترمانه بیان کند.
- هیچ‌کس نباید در مدرسه مورد تمسخر یا تنبیه بدنی قرار بگیرد.

حقوق شما در محیط زندگی و کشور:

۱. هر فرد حق دارد در محیطی سالم، تمیز و پاک زندگی کند.
۲. هر فرد حق دارد از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی استفاده کند.
۳. همه حق دارند در کوچه و خیابان امنیت داشته باشند.

خلاصه درس ۲: من مسئول هستم

ما در روابطی که با دیگران برقرار می‌کنیم داری **حقوق متقابل** هستیم.

منظور از حقوق متقابل:

همان‌طور که ما حق داریم، پدر و مادر و معلم و همسایگان و دوستان و... نیز حق بر ما دارند.

حق و مسئولیت به منزله دو کفه ترازو:

حقوق و مسئولیت به منزله دو کفه ترازو هستند که باید تعادل آن‌ها حفظ شود. برای مثال کودکان حق دارند، در خانواده از محبت و مراقبت و خوراک و پوشاک مناسب بهره‌مند شوند و

فرزندان نیز وظیفه و مسئولیت دارند که به والدین خود احترام بگذارند و از آن‌ها اطاعت کنند

مسئولیت یعنی:

یعنی وظایفی که هر یک از ما به عهده داریم و انتظار می‌رود آن‌ها را انجام دهیم.

ما در برابر چه کسانی مسئول هستیم:

۱ - خداوند متعال

۲ - دیگران (اعضای خانواده - معلمان - همکلاسی‌ها - اعضای جامعه)

۳ - خودم

۴ - محیط زندگی و عالم آفرینش

نعمت‌های خداوند به ما انسان‌ها:

عقل و فکر و استعداد و توانایی، خانواده، معلم، خوراک و پوشاک

وظیفه ما در برابر نعمت‌های خداوند:

۱ - خداوند را عبادت کنیم.

۲ - شکرگزار نعمت‌هایش باشیم.

۳ - دستورات او که برای سعادت و خوشبختی ما است پیروی کنیم.

شکرگزار بودن نعمت‌های خداوند به معنای:

یعنی استفاده صحیح از نعمت‌ها، قدر نعمت‌ها را دانستن و به هدر ندادن آن‌ها.

مسئولیت ما در برابر خودمان:

۱ - با خوردن غذای مناسب و پرهیز از غذاها یا مواد مضر، رعایت بهداشت و نظافت،

خواب کافی و ورزش از بدنم مراقبت می‌کنم.

۲ - از بدن خودم در مقابل موقعیت‌های خطرناک مثل ترقه‌بازی، عبور از خیابان و جاده

با بی‌احتیاطی و نظایر آن محافظت می‌کنم.

۳ - باید تلاش کنم استعدادهای خودم را بشناسم و آن‌ها را شکوفا کنم.

۴ - تلاش می‌کنم با زبانم دروغ نگویم یا غیبت نکنم.

💡 مسئولیت ما در برابر اعضای خانواده:

- ۱ - در کارهای خانه با پدر و مادر همکاری می‌کنم.
- ۲ - وظایف شخصی خودم را بر دوش دیگران نمی‌گذارم.
- ۳ - از پدر و مادر اطاعت می‌کنم و به نصیحت‌هایشان گوش می‌دهم.
- ۴ - به خواهران و برادرانم کمک و از آن‌ها مراقبت می‌کنم.

💡 مسئولیت ما در برابر معلمان و همکلاسی‌ها:

- ۱ - مقررات و نظم کلاس و مدرسه را رعایت می‌کنم.
- ۲ - با معلمان و دیگر مسئولان مدرسه با ادب و احترام برخورد می‌کنم.
- ۳ - به توصیه‌های معلم گوش می‌کنم و سعی می‌کنم درس‌ها را خوب یاد بگیرم و تکالیفم را به موقع انجام می‌دهم.
- ۴ - با همکلاسی‌هایم مهربان هستم و به آن‌ها کمک می‌کنم.

💡 مسئولیت ما در برابر اعضای جامعه:

- ۱ - در محل زندگی‌ام طوری رفتار می‌کنم که همسایگان آزرده نشوند.
- ۲ - من در برابر خون شهیدانی که برای انقلاب اسلامی و دفاع از میهن جان دادند مسئول هستم.
- ۳ - برای حفظ امنیت با اهالی محل و مسئولان همکاری می‌کنم.
- ۴ - من وظیفه دارم به همراه هموطنانم برای پیشرفت و آبادانی کشورم تلاش کنم.

💡 مسئولیت شما در برابر محیط زندگی و عالم آفرینش:

- ۱ - باید برای آباد کردن محیط زندگی‌ام تلاش کنم.
- ۲ - سعی می‌کنم بهداشت و پاکیزگی را در محیط زندگی‌ام حفظ کنم.
- ۳ - به محیط زیست آسیب نرسانم و نظم طبیعت را بر هم نزنم.

خلاصه درس ۳: چرا به قوانین و مقررات نیاز داریم!

ما انسان‌ها با ورود به اجتماع، روابط اجتماعی میان ما و دیگران برقرار می‌شود و نسبت به یکدیگر حقوقی پیدا می‌کنیم.

ما در استفاده از حقوق خود آزادی مطلق نداریم:

هیچ‌یک از ما در استفاده از حقوق خود آزادی مطلق و بی‌قید و شرط نداریم بلکه تا آنجا می‌توانیم حق خود را اعمال کنیم که مغایر قانون نباشد. برای مثال نمی‌توانیم در استفاده از حقوق خود قوانین الهی را نادیده بگیریم یا نمی‌توانیم با اعمال حق خود سبب خسارت و زیان دیگران شویم. هر یک از مکان‌های عمومی چون کتابخانه، سینما، پارک، مسجد، ورزشگاه و... مقررات مخصوص به خود دارد.

از مهم‌ترین علل پدید آمدن مقررات و قوانین در جامعه:

۱ - برقراری نظم

۲ - حفظ حقوق افراد

به طور کلی قانون و مقررات به دو دلیل به وجود آمده است:

۱ - حفظ حقوق افراد

۲ - برقراری نظم و امنیت

عدم قانون و مقررات در جامعه چه نتایجی دارد:

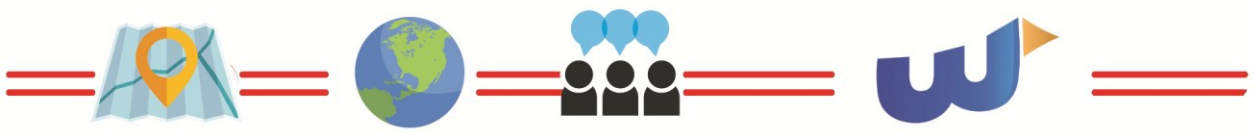
۱ - به هم زدن نظم و امنیت اجتماعی

۲ - پایمال شدن حقوق افراد

یک مکان یا گروه اجتماعی را انتخاب کنید. جدولی دو ستونی رسم کنید که در آن مقررات مربوط به آن مکان را در یک ستون و کارکرد آن در ستون مقابل نوشته شود:

مکان	مقررات	کارکرد
پمپ بنزین	ورود با صف	نظم و احترام به حقوق دیگران
مسجد	درآوردن کفش‌ها و قرار دادن آن‌ها در جاکفشی	احترام به مکان‌های مذهبی و رعایت بهداشت و نظم
کتابخانه	رعایت سکوت هنگام مطالعه	احترام به حقوق دیگران و ایجاد آرامش
پارک	نریختن زباله در پاک و نچیدن گل‌های پارک	حفظ پاکیزگی محیط‌زیست و جلوگیری از ایجاد بیماری

خلاصه درس ۴: قانونگذاری

☀️ مقررات یک جامعه به چند شکل به وجود می‌آیند:

- ۱) گاهی مقررات به صورت دستورهای مذهبی و اخلاقی است: مانند هیچ‌کس نباید با کفش وارد نمازخانه و مسجد شود. **دستور اخلاقی**
- گاهی گروه‌های اجتماعی به صورت توافق یا عادت و رسم از مقرراتی پیروی می‌کنند: مانند ایستادن در صف اتوبوس و یا نانوايي. **ترانسی اجتماعی**
- گاهی مقررات به وسیله یک نهاد دارای صلاحیت مثل مجلس تصویب می‌شود: مانند ممنوعیت عبور از چراغ قرمز. **قانون**

☀️ منظور از قانون:

هر گاه مقررات به وسیله یک نهاد دارای صلاحیت مثل مجلس تصویب می‌شود، نام قانون به خود می‌گیرد.

☀️ قانون اساسی:

مادر همه قوانون‌ها است و سایر قوانین در چارچوب آن تصویب می‌شوند. در قانون اساسی هر کشور مهم‌ترین حقوق ملت و همچنین مهم‌ترین روابط و وظایف حکومت و مردم معین شده است.

☀️ مجلس خبرگان:

در این مجلس خبرگانی که از سوی مردم انتخاب شده بودند، براساس اهداف انقلاب در طی چند ماه قانون اساسی را نوشتند و تصویب کردند.

☀️ قانون اساسی کشور ما در روزهای ۱۱ و ۱۲ آذرماه ۱۳۵۸ به همه‌پرسی گذاشته شد و مردم به آن رأی مثبت یا آری دادند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۱۷۷ اصل دارد. همه افراد در مقابل قانون مساوی هستند:

یعنی قانون باید برای همه افراد به صورت مساوی اجرا شود. برای مثال هر کس از چراغ قرمز عبور کند جریمه می‌شود، چه بی‌سواد باشد چه استاد دانشگاه.

☀️ وظیفه قوه مقننه و ارکان آن:
قوهی مقننه تهیه و تصویب قوانین عادی کشور را در چارچوب قانون اساسی به عهده دارد و از دو بخش تشکیل شده:

- ۱) مجلس شورای اسلامی
- ۲) شورای نگهبان

☀️ مجلس شورای اسلامی:

نمایندگان منتخب مردم هستند که قوانین عادی را تهیه و تصویب می‌کنند. آن‌ها برای یک دورهی چهار ساله از سوی مردم مناطق مختلف کشور ما انتخاب می‌شوند.

شورای نگهبان:

این شورا مرکب از ۱۲ نفر است، ۶ نفر فقیه که از سوی رهبر جمهوری اسلامی انتخاب می‌شوند و ۶ نفر حقوقدان که از طرف قوه قضاییه به مجلس معرفی می‌شوند.

دو وظیفه شورای نگهبان:

۱ - این شورا همه قوانینی را که در مجلس تصویب می‌کند با قانون اساسی و اصول و احکام دین اسلام تطبیق می‌دهد و اگر قوانین تصویب شده با قانون اساسی و اصول و احکام دین مغایرت داشت آن‌ها را رد می‌کند یا دوباره به مجلس برمی‌گرداند تا اصلاح شود.

۲ - این شورا بر انتخاباتی که در کشور برگزار می‌شود مانند انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی نظارت می‌کند و پس از بررسی و تأیید صلاحیت نامزدهای انتخابات به آن‌ها اجازه‌ی انتخاب شدن می‌دهد.

۳ قانونگذاری با توجه به نیازها و موضوعات مختلف جامعه سعی می‌کنند بهترین قوانین را وضع کنند.

خلاصه درس ۵: همدلی و همیاری در حوادث

چند نمونه از حوادث که در آن روحیه همدلی و همیاری:

حوادث مختلف مانند جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، زلزله ی بم، زلزله ی آذربایجان و سیل استان گلستان.

همدلی یعنی: **درست کردن - مدد رساندن به مردم نیازمند**

همدلی یعنی اینکه خود را به جای فرد دچار حادثه شده بگذاریم و احساس و شرایط او را درک کنیم.

همیاری یعنی: **درک احساس + کمک به نر**

همیاری یعنی پس از درک احساس فرد حادثه دیده به کمک او بشتابیم.

خداوند **همدلی** و **انسان دوستی** را در سرشت ما انسان ها قرار داده است.

ما در هنگام حوادث فقط به یاری هموطنان نمی شتابیم بلکه:

ما در هنگام حوادث فقط به یاری هموطنان خود نمی شتابیم، بلکه نسبت به همه ی انسان های مظلوم و آسیب دیده در هر جای جهان باشند احساس مسئولیت می کنیم. برای مثال مردم فلسطین اشغالی در اثر حملات ناجوانمردانه ی رژیم اشغالگر قدس زخمی می شوند یا به شهادت می رسند.

قرآن کریم درباره ی نجات انسان می فرماید:

هر کس جان یک نفس را نجات دهد، مانند این است که جان همه ی مردم را نجات داده است

امام رضا (ع) درباره ی برطرف کردن اندوه مؤمنان می فرماید:

هر کس اندوهی را از مؤمنی برطرف کند خداوند در روز قیامت اندوهش را برطرف خواهد کرد.

امروزه با گسترش **وسایل ارتباطی و حمل و نقل** همه به سرعت می توانند از اخبار حوادث در مناطق مختلف آگاه شوند.

مؤسسات اجتماعی که در حوادث به ما کمک می کنند:

جمعیت هلال احمر - سازمان آتشنشانی - اورژانس - نیروی انتظامی

جمعیت هلال احمر:

جمعیت هلال احمر یکی از مؤسساتی است که در زمان وقوع حوادث طبیعی یا جنگ ها به کمک مردم می شتابد.

وظایف جمعیت هلال احمر:

در هنگام وقوع حوادث به مجروحین کمک های اولیه می رساند و آن ها را به بیمارستان منتقل می کند.

برای آسیب دیدگان سیل یا زلزله و جنگ، چادرهای اسکان موقت برپا می کند.

کمک های مردمی مثل غذا، پوشاک، چادر اسکان و دارو را جمع آوری و به آن ها می رساند.

در شرایط عادی برای صلح و دوستی و همچنین حفظ محیط زیست تلاش می کند.

خلاصه درس ۶: بیمه و مقابله با حوادث

☀ در ابتدای هر سال تحصیلی، والدین شما پولی را به مدرسه بابت **بیمه دانش آموزی** می پردازند.

ک اگر برای شما در مدرسه حادثی پیش بیاید مؤسسه ای وجود دارد که **هزینه های ناشی** از این حوادث را پرداخت کند.

☀ در اینجا شما **بیمه شونده** هستید و مؤسسه ای که شما را بیمه کرده است **بیمه گر** نامیده می شود.

☀ مؤسسه بیمه چرا به وجود آمده است؟

مؤسسه بیمه برای جبران زیان های مالی و جانی به وجود آمده است.

☀ بیمه چیست؟

بیمه یک قرارداد بین بیمه گر و بیمه شونده (بیمه گذار) است. مؤسسه بیمه گر تعهد می کند در قبال دریافت حق بیمه از بیمه شونده خسارت های ناشی از حوادث معینی را جبران کند.

☀ در کشور ما مؤسسات مختلفی برای بیمه به وجود آمده است که همه ی آنها زیر نظر **بیمه مرکزی** فعالیت می کنند.

☀ انواع بیمه:

۱. **اجباری** ← بیمه هایی که طبق قانون افراد باید این بیمه ها را انجام دهند. مانند بیمه شخص ثالث اتومبیل

۲. **اختیاری** ← بیمه هایی که افراد داوطلب می شوند که برای حوادث احتمالی از بیمه استفاده کنند. مانند بیمه بدنه اتومبیل

☀ بیمه از نظر خدماتی که با بیمه شوندگان ارائه می کند:

بهداشت و درمان، بیمه بیکاری، بیمه عمر، از کارافتادگی، بیمه روستاییان، بیمه بدنه اتومبیل، بیمه سرنشین خودرو

☀ دو مورد از قوانین مربوط به بیمه ی کشور:

۱. طبق قانون همه ی دارندگان وسایل نقلیه موتوری، باید سالیانه خودروی خود را برای حوادث جانی و مالی ناشی از تصادف بیمه کنند.

۲. بر طبق قانون کلیه سازمان ها، بنگاه ها، شرکت ها و کارفرمایان، وظیفه دارند همه کارمندان و کارگران خود را در مقابل حوادث ناشی از کار بیمه کنند.

☀ بیمه بهداشت و درمان:

افرادی که تحت پوشش بیمه ی بهداشت و درمان هستند می توانند بخشی از هزینه های پزشکی خود را مانند عمل جراحی، آزمایشگاه، خرید دارو و... از طریق بیمه دریافت کنند.

خلاصه درس ۷: تولید و توزیع

تولید محصول به منظور:

رفع نیازها و خواسته‌های انسان صورت می‌گیرد.

تولید محصول به دو صورت:

۱ - کالا ← مانند کفش، کیف، دفتر، یخچال، تلویزیون

۲ - خدمات ← مانند خدمات پزشکی، آموزش، بیمه، حمل و نقل

عوامل تولید:

۱ - منابع طبیعی ← آنچه در طبیعت وجود دارد مانند آب، خاک، جانوران، جنگل‌ها، معادن (نفت، گاز، زغال سنگ، آهن و...) منابع طبیعی هستند.

۲ - سرمایه ← انسان برای آنکه از منابع طبیعی استفاده و آن‌ها را به کالا تبدیل کند به ابزار و تجهیزاتی نیاز دارد. این تجهیزات سرمایه نام دارد. منابع مالی، ماشین‌آلات، ابزار کار و زمین با ساختمانی که تولید در آن‌ها صورت می‌گیرد سرمایه هستند.

۳ - نیروی انسانی ← اگر کار و تلاش انسان نبود، چیزی تولید نمی‌شد و آدمیان نمی‌توانستند به زندگی ادامه بدهند. به همین دلیل نقش نیروی انسانی در تولید بسیار مهم است.

چگونگی به وجود آمدن تقسیم کار در جامعه:

در گذشته‌های دور با رونق کار کشاورزی تولید محصول زیاد شد با تولید غذای کافی دیگر همه مجبور به کار کشاورزی نبودند و به تدریج افراد دیگر توانستند به کارهای دیگر بپردازند و در برخی کارها مهارت پیدا کنند. بدین ترتیب تقسیم کار در جامعه به وجود آمد.

به طور کلی مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی در سه گروه:

کشاورزی، صنعت، خدمات

کدامیک از عوامل تولید مهم‌ترند؟ چرا؟

نیروی انسانی زیرا انسان با نیروی فکر و کار خود می‌تواند منابع طبیعی را استخراج و به وسایل مورد نیاز خود تبدیل کند. همچنین انسان ابزار و وسایل کار و تولید را ابداع و اختراع کرده است.

توزیع در لغت:

توزیع در لغت به معنی پخش کردن است.

تعریف توزیع:

توزیع فعالیتی است که بین تولیدکننده و مصرف‌کننده رابطه برقرار می‌کند.

تولیدکنندگان بعد از تولید چه اقداماتی را انجام می‌دهند:

۱- باید محصولات خود را به دست مشتریان برسانند. به همین دلیل سعی می‌کنند بازارهای مصرف را پیدا کنند.

۲- به روش‌های مختلف کالاهای خود را تبلیغ می‌کنند.

۳- از افراد یا مؤسساتی برای پخش محصولات خود در بازارهای مصرف دور و نزدیک کمک می‌گیرند.

فروشنده‌ای که می‌خواهد کسب حلال داشته باشد باید از کم‌فروشی و گران‌فروشی پرهیز کند.

درآمد حاصل از کم‌فروشی و گران‌فروشی حرام است.

خلاصه درس ۸: مصرف

☀ مصرف کننده:

✓ مصرف کننده کسی است که کالاها و خدمات را به منظور رفع نیازهای خود می‌خرد.

☀ خریدار و کارت اعتباری:

خریدار با استفاده از کارت خرید اعتباری خود به ازای مبلغ کالا از پولی که در بانک دارد برداشت و به حساب فروشنده می‌ریزد.

☀ حقوق مصرف کننده:

۱ - قوانین و مقررات ← طبق قانون اگر کسی در مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی رنگ‌ها و مواد تقلبی به کار ببرد، حتی اگر به مصرف کننده آسیبی نرسیده باشد به زندان محکوم می‌شود یا کسی نمی‌تواند بدون گرفتن مجوز، کارگاه تولید مواد غذایی با سایر کالاها تأسیس کند. ✓

۲ - برجسب مشخصات کالا ← روی برجسب مشخصات کالا اطلاعاتی از قبیل شماره جواز تولید، آدرس محل کارخانه یا محل تولید، قیمت کالا، مواد به کاررفته در آن و تاریخ مصرف، نکات ایمنی و... درج شده است.

۳ - استاندارد ← استاندارد به معنی نمونه قابل قبول، تولیدکننده‌ی هر کالایی باید یکسری ویژگی‌ها و معیارهایی را برای تولید یک کالا رعایت کند مثلاً در یک ماده خوراکی استاندارد (بیسکویت، رب گوجه، کمپوت و...) باید مواد افزودنی یا رنگ‌های مجاز به حدی باشد که به بدن آسیبی نرساند. در مواد بهداشتی (کرم، شامپو، مایع ظرفشویی و...) مواد شیمیایی به کاررفته باید به اندازه‌ی لازم باشد تا به پوست و بدن آسیب نرساند.

☀ سازمان ملی استاندارد ایران:

این سازمان ابزار لازم برای آزمایش وسایل و کالاها را در اختیار دارد. بیشتر تولیدکنندگان وسیله یا ماده‌ای را که تولید می‌کنند به این مؤسسه می‌فرستند تا کیفیت آن بررسی شود. اگر کیفیت کالایی توسط این سازمان تأیید بشود اجازه می‌دهد که نشان مخصوص استاندارد را روی آن کالا چاپ کنند.

☀ مسئولیت مصرف کننده مصرف درست است.

☀ مصرف گرایی:

۱ مصرف گرایی یعنی اینکه بدون داشتن نیاز واقعی بخواهیم برای تفریح یا خودنمایی و چشم و هم‌چشمی با دیگران کالاهایی را بخریم.

☀ از نظر دین اسلام تولید و مصرف کالا:

برای رفع نیاز انسان است تا او بتواند به کارهای مهم‌تر بپردازد.

اسراف و ریخت و پاش گناهی نابخشودنی است. 💡

آسیب‌های اخلاقی مصرف‌گرایی برای مردم: 💡

مدگرایی، خودنمایی، چشم و هم‌چشمی، تجمل‌گرایی اسراف

در جوامع امروزی مصرف‌گرایی به شدت به محیط‌زیست آسیب رسانده است. 💡 ✓

امروزه با تولید انبوه صنعتی: 💡

همه روزه مقدار زیادی زباله تولید می‌شود. زباله‌ها را می‌سوزانند یا در مناطقی از زمین دفع می‌کنند

که در هر صورت برای محیط‌زیست زیان‌آور است.

کیسه‌های نایلونی در صورت وارد شدن به آب‌ها: 💡

موجب خفگی دلفین‌ها، لاک‌پشت‌ها و پرندگان دریایی می‌شود. ترکیبات شیمیایی نایلون‌ها،

خاک‌ها را آلوده می‌کند و از طریق گیاهان به زنجیره غذایی انسان وارد می‌شود و به سلامت

انسان ضرر می‌رساند.

برخی از زباله‌ها به دلیل داشتن مواد شیمیایی خطرناک‌اند. مانند باتری‌ها این مواد خاک

را آلوده می‌کنند و موجب بیماری‌هایی چون سرطان می‌شوند.

این علامت بازیافت زباله است. یعنی این کالا پس از استفاده می‌تواند دوباره بازیافت

شود و مواد جدیدی با آن تولید شود.

خلاصه درس ۹: من کجا زندگی می‌کنم!

هر مکان ویژگی‌هایی دارد. این ویژگی‌ها دو نوع هستند:

ویژگی‌های طبیعی، ویژگی‌های انسانی

ویژگی‌های طبیعی مثل:

موقعیت جغرافیایی، نوع آب و هوا، ناهمواری‌ها، رودها، پوشش گیاهی، زندگی جانوری

ویژگی‌های انسانی مثل:

تعداد جمعیت، فعالیت‌های اقتصادی، سواد، زبان، آثار تاریخی

دانش جغرافیا:

دانش جغرافیا به ما کمک می‌کند که ویژگی‌های طبیعی و انسانی مکان‌های مختلف را بشناسیم و رابطه‌ی بین این ویژگی‌ها را بفهمیم.

جغرافی‌دانان معمولاً کار خود را چگونه آغاز می‌کنند؟

جغرافی‌دانان معمولاً کار خودشان را با پرسش‌هایی درباره‌ی یک مکان آغاز می‌کنند و سپس درباره‌ی این پرسش‌ها تحقیق می‌کنند تا پاسخ آن‌ها را پیدا کنند.

پرسش‌های جغرافیایی با چه کلماتی:

پرسش‌های جغرافیایی با کلماتی مانند کجا؟ چرا؟ چگونه؟ چه موقع؟ و چه کسانی؟ آغاز می‌شود.

چه وسایلی به شناخت محیط زندگی کمک می‌کنند؟

نقشه، عکس جغرافیایی، کره جغرافیایی، کتاب‌ها و فرهنگ‌نامه‌ها، رایانه و اینترنت

نقشه وسیله مهمی در جغرافیا:

زیرا از طریق آن اطلاعات زیادی به دست می‌آوریم. نقشه‌ها محل دقیق پدیده‌های طبیعی مانند کوه، رود، جنگل و پدیده‌های انسانی مثل راه‌ها، پل‌ها، سدها و... را نشان می‌دهند.

چند مورد از انواع نقشه‌ها:

نقشه‌ی ناهمواری‌ها، نقشه‌ی تقسیمات کشوری (استان‌ها)، نقشه‌ی راه‌ها، نقشه‌ی گردشگری و

اطلس‌ها

تعریف نقشه:

نقشه، تصویری از سطح زمین است که به نسبت مورد نیاز کوچک شده است.

مقیاس خطی:

در زیر هر نقشه، شما خطی مشاهده می‌کنید که به آن مقیاس خطی می‌گویند و با استفاده از آن می‌توانید فاصله‌ی واقعی مکان‌ها را روی زمین محاسبه کنید.

انواع عکس‌های جغرافیایی:

۱. عکس‌های معمولی → که با دوربین از مناظر طبیعی، شهرها، خانه‌ها و فعالیت‌های انسانی گرفته می‌شود.
۲. عکس‌های هوایی → برای تهیه نقشه‌های جغرافیایی استفاده می‌شود. این عکس‌ها با دوربین‌هایی که در هواپیما نصب شده گرفته می‌شود.
۳. تصاویر ماهواره‌ای → توسط ماهواره‌ها تهیه و به زمین فرستاده می‌شود. از این تصاویر نیز اطلاعات زیادی درباره مکان‌ها به دست می‌آوریم.

کره‌ی جغرافیایی:

کره‌ی جغرافیایی نمونه‌ی کوچکی از کره‌ی زمین است که می‌توان شکل واقعی بخش‌های مختلف سیاره‌ی زمین را روی آن مشاهده کرد.

کتاب‌ها و فرهنگ‌نامه‌ها:

کتاب‌ها و فرهنگ‌نامه‌های زیادی وجود دارند که با مطالعه‌ی آن‌ها می‌توانیم با مکان‌های مختلف و شیوه‌های زندگی مردم در این مکان‌ها آشنا شویم.

رایانه و اینترنت:

از لوح‌های فشرده (CD) می‌توانیم اطلاعات بسیار خوبی درباره‌ی موضوعات جغرافیایی به دست بیاوریم. امروزه از طریق وارد شدن به پایگاه‌های اینترنتی می‌توان اطلاعات را به صورت متن، تصویر، نقشه و حتی فیلم به دست آورد.

خلاصه درس ۱۰: ایران خانه‌ی ما

وسعت کشور ما ایران:

۱۶۴۸۱۹۵ کیلومتر مربع

در سال ۱۳۹۰ جمعیت کشور ما:

۷۵ میلیون نفر جمعیت و دارای ۱۱۶۶ شهر و بیش از ۶۰۰۰۰ آبادی

زندگی مردم کشور ما به سه صورت:

شهرنشین، روستانشین، عشایر

استان:

برای اداری بهتر کشور، آن را به بخش‌هایی تقسیم کرده‌اند که به آن استان می‌گویند.

استان به وسیله استاندارداری اداره می‌شود.

هر استان به چند شهرستان تقسیم می‌شود و در هر شهرستان تعدادی شهر و روستا وجود دارد.

شهرها چگونه اداره می‌شود؟

شهرها توسط شورای اسلامی شهر و شهردار اداره می‌شوند. اعضای شورای شهر را مردم آن شهر انتخاب می‌کنند.

شهرداری چگونه مؤسسه‌ای است؟

شهرداری مؤسسه‌ای است که برای اداری بهتر شهر به وجود آمده و خدماتی به ساکنان شهر ارائه می‌کند.

مهم‌ترین خدمات شهرداری:

۱ - احداث و تعمیر یا آسفات خیابان‌ها، پل‌ها، تونل‌ها و پیاده‌روها برای رفت و آمد بهتر مردم

۲ - ایجاد فضای سبز و کاشتن درخت و نهال در مکان‌های مختلف شهر و احداث بوستان و زمین بازی کودکان

۳ - نظافت کوچه‌ها و خیابان‌ها و جمع‌آوری و دفع زباله‌ها

۴ - ایجاد فرهنگسراها و خانه‌های سلامت برای اوقات فراغت مردم

۵ - نظارت بر حمل و نقل عمومی (اتوبوس، تاکسی، مترو) برای رفت و آمد مردم

نظارت بر ساخت و سازها یعنی چه:

یعنی اگر افراد بخواهند ساختمانی برای محل سکونت با کسب و کار خود بسازند باید از شهرداری پروانه ساختمان بگیرند.

💡 شهرداری برای ارائه خدمات به مردم:

شهرداری بخشی از درآمد خود را از مردم دریافت می‌کند. برای مثال شهروندان باید هر سال مبلغی به عنوان عوارض نوسازی به شهرداری بپردازند.

💡 روستاها چگونه اداره می‌شوند:

روستاها توسط شورای اسلامی روستا و دهیار اداره می‌شوند. برای تشکیل شورای اسلامی روستا، افراد با تجربه و مورد اعتماد با رأی مردم انتخاب می‌شوند. این شورا برای اداره روستا و بهتر شدن وضع آن و اقداماتی از قبیل ساختن یا تعمیر حمام، پل، و مدرسه، مسجد، قنات و امور دیگر تصمیم‌گیری می‌کند.

💡 نواحی مرتفع و بلند قسمت شمالی ایران:

کوه‌های آذربایجان در شمال غربی ایران، رشته‌کوه البرز در شمال ایران، کوه‌های خراسان در شمال شرقی ایران

💡 قله‌های آتشفشانی کوه‌های آذربایجان:

سهند، سبلان

💡 قله‌های مهم رشته‌کوه البرز:

دموند، توچال، علم‌کوه

💡 مقایسه دامنه‌های شمالی البرز با دامنه‌های جنوبی البرز:

در دامنه‌های شمالی رشته‌کوه البرز که رو به دریا قرار دارد، برف و باران فراوان می‌بارد. این دامنه‌ها پوشیده از جنگل‌های انبوه است. به عکس دامنه‌های جنوبی البرز بدون رطوبت مانده و فقط در فصل زمستان برف و باران دریافت می‌کند و در نتیجه پوشش گیاهی کمتری دارند.

💡 رشته‌کوه زاگرس:

رشته‌کوه زاگرس در غرب ایران کشیده شده و جهت آن شمال غربی - جنوب شرقی (↘) است.

💡 مقایسه دامنه‌های شمال غربی زاگرس با دامنه‌های جنوبی زاگرس:

در دامنه‌های شمال غربی برف و باران فراوانی می‌بارد اما هر چه به سمت جنوب زاگرس پیش می‌رویم از میزان برف و باران کاسته می‌شود.

💡 قله‌های بلند رشته‌کوه زاگرس:

دنا، زردکوه، الوند

💡 قله‌های بلند در نواحی مرکزی ایران:

کرکس، شیرکوه، هراز، لاله‌زار

💡 دو دشت وسیع ایران:

دشت کویر، دشت لوت

کوهپایه ← زمین‌هایی که از یک سو به کوه‌ها و از سوی دیگر به دشت‌ها مربوط می‌شود را کوهپایه می‌گویند.

خلاصه درس ۱۱: تنوع آب و هوای ایران

تعریف زیستگاه:

به منطقه بزرگی که در آن مجموعه‌ای از گیاهان و جانوران خاص زندگی می‌کنند زیستگاه می‌گویند.

یکی از مهم‌ترین عواملی که موجب گوناگونی یا تنوع زیستگاه‌ها در کشور ما شده است تنوع آب و هوایی در کشور ما است.

در ایستگاه‌های هواشناسی چه چیزهایی را اندازه‌گیری می‌کنند؟

دمای هوا، میزان بارندگی، میزان رطوبت، جهت و شدت باد، سرعت باد

مهم‌ترین عناصر آب و هوا: دما و بارش است.

میزان دما و بارش را به صورت نمودار نشان می‌دهیم.

میزان دمای هوای یک ناحیه را با نمودار خطی و با رنگ قرمز نشان می‌دهند.

میزان بارش یک ناحیه را با نمودار ستونی و به رنگ آبی نشان می‌دهند.

چهار ناحیه آب و هوایی:

۱- ناحیه معتدل و مرطوب خزری

۲- ناحیه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی

۳- ناحیه گرم و خشک داخلی

۴- ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب

ناحیه معتدل و مرطوب خزری:

۱- در کنار دریای خزر بین کوه‌های البرز و دریا واقع شده است.

۲- در تمام ماه‌های سال بارندگی دارد.

۳- تابستان‌ها و زمستان‌های معتدل دارد.

۴- مرطوب‌ترین ناحیه آب و هوایی ایران به شمار می‌رود.

۵- میزان بارندگی از غرب به شرق این ناحیه کاهش می‌یابد.

در ناحیه خزری برای کشت محصولات از:

برای کشت بیشتر محصولات از آب باران (دیم) استفاده می‌شود و فقط برخی از محصولات مانند برنج به آبیاری نیاز دارد.

خشکی ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی به چه دلیل است؟

به دلیل آن است که فقط در چند ماه از سال، آن هم به مقدار کم باران می‌بارد. در بعضی از بخش‌های این ناحیه، بیابان‌هایی به وجود آمده است که ممکن است سال‌ها در آنجا باران نباریده باشد مانند بیابان لوت.

☀️ ناحیه معتدل و نیمه خشک کوهستان:

- ۱ - کوهستان‌های مرتفع ایران و کوهپایه‌های اطراف آن‌ها را در برمی‌گیرد.
- ۲ - زمستان‌های سرد و تابستان‌های معتدل دارد.
- به دلیل بارش کافی در طی سال، کشاورزان می‌توانند زراعت دیم داشته باشند.
- ۳ - در برخی ارتفاعات هنگام زمستان برف زیادی می‌بارد و یخبندان‌های شدید به وجود می‌آید.
- ۴ - این ناحیه با اینکه تقریباً ۹ ماه از سال باران دارد، در تابستان‌ها خشک است.
- در ارتفاعات این ناحیه جنگل‌ها و مراتعی سرسبز رویده است.

☀️ اختلاف دمای شب و روز در ناحیه گرم و خشک:

✓ اختلاف دمای شب و روز زیاد است و تابستان‌ها هوا بسیار گرم می‌شود.

☀️ پوشش گیاهی ناحیه گرم و خشک داخلی ایران:

این ناحیه از نظر پوشش گیاهی فقیر است و تنها گیاهان خشکی‌پسند مانند درختان تاغ و گز و بوته‌های خاردار در آنجا قادر به رشد و نمو هستند.

☀️ ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب:

این ناحیه در کناره‌های خلیج فارس و دریای عمان، از جلگه خوزستان تا بندر چابهار کشیده شده است. به طور کلی مناطق جنوبی ایران تابستان‌های بسیار گرم و زمستان‌های ملایم دارد.

☀️ چرا ناحیه‌ی ساحلی جنوب ایران جزء نواحی خشک است؟

زیرا میزان بارندگی در این ناحیه بسیار کم است. اما چون به دلیل وجود دریا و تبخیر آب‌های آن نم هوا زیاد است، حالت شرجی به وجود می‌آید.

خلاصه درس ۱۲: حفاظت از زیستگاه‌های ایران

شرایط جغرافیایی ایران موجب شده است که ایران تنوع زیادی در گونه‌های گیاهی و جانوری داشته باشد.

مهم‌ترین عاملی که موجب از بین رفتن یا در معرض خطر قرار گرفتن برخی از گونه‌های گیاهی و جانوری شده فعالیت‌های نادرست انسان‌ها بوده است.

ما در بهره‌برداری از طبیعت و رفع نیازهای خودمان باید طوری برنامه‌ریزی و عمل کنیم که کمترین آسیب به محیط‌زیست وارد شود.

نتایج نابود شدن درختان جنگل:

وقتی درختان جنگلی در یک ناحیه نابود می‌شوند، جانورانی نیز که غذایشان را در این جنگل‌ها به دست می‌آورند، از بین می‌روند و تعادل طبیعت به هم می‌خورد.

چرا زیستگاه‌ها تخریب می‌شوند؟

- ۱ - فعالیت‌های نادرست انسان
- ۲ - شکار بیش از حد و صید بی‌رویه جانوران
- ۳ - فعالیت‌های کارخانه‌ای و حمل و نقل
- ۴ - از بین بردن جنگل‌ها و مراتع بدون برنامه‌ریزی و تفکر
- ۵ - تولید زباله توسط انسان
- ۶ - تولید مواد سمی

پیامد شکار بیش از حد و صید بی‌رویه:

شکار بیش از حد و صید بی‌رویه باعث کاهش بعضی گونه‌های جانوری شده است. وقتی شکارچیان برای تفریح با استفاده از پوست، شاخ‌ها و استخوان، حیواناتی مثل گورخر، آهو یا پرندگان را در یک دشت محاصره و به آن‌ها حمله می‌کنند به تدریج نسل این گونه رو به کاهش می‌گذارد یا در خطر انقراض قرار می‌گیرد.

افزایش جمعیت چه نتایجی برای محیط‌زیست دارد؟

هر چه جمعیت بیشتر می‌شود، فعالیت‌های کارخانه‌ای و حمل و نقل و تولید مواد سمی هم بیشتر می‌شود. گازهای سمی که از اتومبیل‌ها با کارخانه به هوا و آب وارد می‌شوند یا سم‌هایی که در آفت‌کش‌های کشاورزی وجود دارد، اثرات بدی بر زندگی گیاهان و جانوران دارند.

یکی از روش‌های شکرگزاری از نعمت‌های الهی:

این است که رابطه‌ی درست و صحیح با طبیعت داشته باشیم.

آیا انسان تنها موجودی است که حق حیات دارد؟

خیر- انسان تنها موجود زنده‌ی روی زمین نیست، بلکه سایر موجودات زنده نیز حق حیات دارند و مثل انسان، مخلوق خداوند هستند.

هم‌ترین دلایل حفاظت از زیستگاه‌ها:

- ۱- سپاسگزاری از نعمت‌های خداوند
- ۲- حق حیات
- ۳- فواید گیاهان و جانوران
- ۴- لذت بردن از زیبایی‌ها و تفکر در آفرینش
- ۵- وابستگی موجودات زنده به یکدیگر

انسان‌ها تا چه حدی می‌توانند از طبیعت استفاده کنند؟

انسان‌ها می‌توانند فقط در حدی که نیازهایشان را برآورده کنند، از طبیعت بهره‌برداری کنند و حق ندارند به دلیل زیاده‌روی در مصرف یا سودجویی، گونه‌ها را نابود کنند.

مهم‌ترین وظیفه سازمان حفاظت محیط‌زیست:

مراقبت از زیستگاه‌های طبیعی کشور و جلوگیری از تخریب و آلودگی آن‌ها است.

یکی از مشاغل مهم در سازمان حفاظت محیط‌زیست:

محیط‌بانی است.

وظایف محیط‌بان‌ها:

محیط‌بان‌ها مسئول اجرای قوانین و مقررات محیط‌زیست در یک منطقه هستند. محیط‌بان‌ها از منطقه‌ی تحت نظارت خود بازدید می‌کنند و کلیه رویدادها یا فعالیت‌هایی را که موجب تخریب محیط‌زیست می‌شوند را شناسایی می‌کنند.

محیط‌بان‌ها چه مواردی را به سازمان حفاظت از محیط‌زیست گزارش می‌دهند:

- ۱- آن‌ها ممکن است قطع درختان، بوته‌کشی، شکار غیرقانونی، روشن کردن آتش، آلودگی‌های محیط‌زیستی یا سین و طغیان رودخانه را در یک مکان مشاهده کنند و به سازمان گزارش دهند.

بعضی از کارها برای حفاظت از محیط‌زیست:

- ۱- هرگز گل‌ها را نچینید. گل‌های وحشی را در مسیر راه‌ها و جاده‌ها لگدمال نکنید. ۲- در محل زندگی خودتان درخت و گل بکارید تا زیستگاه طبیعی کوچکی برای حیوانات درست کنید. ۳- تهمانده‌ی سفره را با حفظ نظافت در گوشه‌ای از بالکن یا باغچه بریزیم تا به تغذیه‌ی پرندگان کمک کرده باشیم. ۴- تصمیم بگیریم حیوانات خشک شده یا وسایل تزئینی که از اعضای بدن حیوانات درست شده (مثل عاج فیل) نخریم.

منطقه‌ی حفاظت‌شده:

سازمان حفاظت محیط‌زیست، برخی از مناطق کشور را که در آنجا حفظ و تکثیر نسل جانوران یا گیاهان اهمیت خاصی دارد، به عنوان منطقه‌ی حفاظت‌شده اعلام می‌کند. این منطقه ممکن است جنگل یا مرتع یا دشت و کوهستان باشد.

مناطق حفاظت‌شده‌ی کشور ما:

منطقه‌ی جنگل‌های حرا در آب‌های خلیج فارس و دشت ارژن در فارس و اشترانکوه در لرستان

مجموعه آموزشی سگو

مطالعات اجتماعی

 Sakkoo_edu

 Sakkoo_edu2

درس اول

۱ - تبعه یک کشور بودن یعنی چه؟

۲ - خداوند در سوره اسراء آیه ۷۰ چه فرموده است؟

۳ - چرا انسان، نباید بنده و برده دیگر انسان‌ها باشد؟

۴ - ۴ مورد از حقوق طبیعی انسان‌ها را بنویسید. ۱ - حق حیات - ۲ - تحسین هزاره - ۳ - کار و دستاورد

۵ - آیا همه انسان‌ها صرف نظر از قوم، نژاد، زبان، افتخارات، ثروت و فقر و... دارای حقوق طبیعی هستند؟ چرا؟

همه انسان ترسناک دارند آفریده شدند

۶- با توجه به آلودگی هوای تهران دولت طرح زوج و فرد خودروها را در این شهر به اجرا گذاشته، ولی بسیاری از رانندگان بدون توجه به این قانون وسایل نقلیه خود را در روزهای غیرمجاز به خیابان می آورند، به نظر شما:

الف. این افراد کدام حقوق را نادیده گرفتند؟
ب. این عمل آنها چه پیامدهایی دارد؟ (دو مورد)

می آید
آلودگی هوا - بر نظر

۷- ما در روابطی که به طور دائم با یکدیگر داریم از مشغول می شویم.

۸- شما در محیط زندگی و کشور از چه حقوقی برخوردار هستید؟ سه مورد را بنویسید.

۹- به ترتیب «داشتن حق امنیت در کوچه و خیابان - داشتن حق شناسنامه برای هر فرد» مربوط به کدام یک از حقوق انسانها است؟

- ① مدرسه - خانواده ② خانواده - محیط زندگی و کشور ③ محیط زندگی و کشور - خانواده ④ محیط زندگی و کشور - مدرسه

۱۰- چند تا از موارد زیر از حقوق طبیعی انسانهاست؟

الف) کار و تلاش ب) ازدواج ج) شکوفا کردن استعدادها

د) پدر یا مادر شدن ه) هم زبان بودن انسانها

- ① دو تا ② سه تا ③ چهار تا ④ هر پنج تا

درس سوم

۱ - در کدام گزینه رفتار فرد بیانگر مفهوم شکرگزاری نیست؟

- ① احمد سعی می‌کند کتاب‌های درسی خود را تمیز و نو نگه دارد و به پسر همسایه که یک سال از او کوچک‌تر است ببخشد.
- ② سارا همیشه خرده‌های نان را از سفره جمع‌آوری می‌کند و برای گنجشک‌ها می‌ریزد.
- ③ آرش همه لباس‌ها و وسایل قدیمی خود را مرتب و با نظم در چمدانی قرار داده و در انبار خانه نگهداری می‌کند.
- ④ مریم دانش‌آموز باهوشی است و تصمیم دارد در رشته پزشکی تحصیل کند تا بتواند بیماران فقیر را مداوا کند.

در کدام گزینه درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر به ترتیب درست بیان شده است؟
 الف) ما در روابطی که با دیگران برقرار می‌کنیم دارای حقوق طبیعی هستیم. ^{مسئله}
 ب) افراد در نقش‌های مختلف، مسئولیت‌های مختلفی دارند.
 پ) برخی افراد مسئولیت‌های بیشتری دارند و برخی هیچ مسئولیتی ندارند.
 ت) مسئولیت‌ها و تکالیف، به منزله دو کفه ترازو هستند که باید تعادل آنها حفظ شود.

② نادرست - درست - نادرست - درست

④ درست - نادرست - نادرست - درست

① درست - نادرست - درست - درست

③ نادرست - درست - نادرست - نادرست

۳- از فضل پروردگارم این است که مرا کند.

۴- با ذکر یک مثال رابطه متقابل بین حق و مسئولیت را توضیح دهید. رابطه مثال فرزند و پدر و مادر

۵- سه مورد از مسئولیت‌های خود در برابر اعضای خانواده را بنویسید. ۱-

۶- شما در مدرسه چه مسئولیت‌هایی دارید؟ چهار مورد را بنویسید. ۱- ریاست نظم در کلاس ۲-

۷- شما در مقابل اعضای جامعه چه مسئولیت‌هایی دارید؟ چهار مورد را بنویسید.

۸ - شناخت استعدادهايمان و شکوفا کردن آنها جزو کدام دسته از مسئولیت‌های ما است؟

الف. مسئول بودن ما نزد خداوند

پ. مسئولیت نسبت به دیگران

۹ - در ارتباط با جامعه، چه وظایف و مسئولیت‌هایی داریم؟

ب. مسئول بودن نسبت به خودمان

ت. مسئولیت در برابر عالم آفرینش

۱۰ - امام سجاده (ع) در «رساله حقوق»، حق «دست»، «پا»، «چشم»، «گوش» بر انسان را بیان فرموده‌اند. درباره حقوق یکی از این چهار عضو بدن توضیح دهید.

فارس سوم

۱ - استفاده ما از حقوق خود، بر همین اساس از مهم ترین علل پدید آمدن مقررات و قوانین در جامعه، بوده است.

① قید و بندی ندارد - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد

② قید و بندی ندارد - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه

③ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه

④ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد

۲ - کدام جمله نادرست است؟

① ما نمی توانیم در استفاده از حقوق خود قوانین الهی را نادیده بگیریم. ✓

② ما در استفاده از حقوق خود آزادی مطلق داریم. ✓

③ ما تا جایی می توانیم حق خود را اعمال کنیم که مغایر قانون نباشد. ✓

④ ما نمی توانیم برای رسیدن به حق خود به دیگران خسارت و زیان برسانیم. ✓

۳ - هیچ کس در استفاده از حقوق خود و بی قید و شرط ندارد.

۴ - چگونه حقوق انسان مغایر با قانون می شود؟

۵- علل پدید آمدن مقررات و قوانین را نام ببرید. ۱- ایجاد نظم ۲- همترقی افراد

۶- تصور کنید یک روز در اردو، مسائل زیر پیش آمده است.

۱- درباره هر موقعیت تصمیم بگیرید.

۲- نتیجه تصمیمات خود را به صورت مقررات اردو بنویسید و بگویید هر یک از این مقررات چگونه باعث حفظ حقوق افراد می شود.

۳- آیا همه اعضا حق اظهار نظر درباره موضوع را دارند؟

۴- اگر پس از تصمیم گیری یک نفر با تصمیم شما مخالفت کند، چه می کنید؟

الف

(موقعیت ۱)

بعضی ها دوست دارند که داخل چادر همیشه مرتب و تمیز باشد، بعضی دیگر به این موضوع بی اعتنا هستند و بگو مگو بین افراد پیش آمده است. همچنین بعضی بچه ها کوله پشتی شان را روی وسایل دیگران گذاشته اند و دورین یک نفر شکسته است.

ب

(موقعیت ۲)

دو نفر از بچه‌ها با خود رادیویی آورده‌اند و شب موقع خواب با صدای بلند رادیو گوش می‌کنند و این کار همه را عصبانی کرده است.

پ

(موقعیت ۳)

یکی از بچه‌ها پس از خوردن چای، کتری آب جوش را وسط چادر گذاشته و رفته است.

ت

(موقعیت ۴)

صبح پس از خوردن وقتی می‌خواهند به‌طور دسته‌جمعی به گردش بروند بعضی بچه‌ها خیلی دیر آماده می‌شوند.

ث

(موقعیت ۵)

دو نفر که مسئول پختن بلال روی آتش بودند، آتشی را که برای این کار در نزدیکی چادر برافروخته بودند خاموش نکرده و به همراه بقیه برای بازی رفته‌اند.

۷- به این موقعیت‌ها توجه کنید و بگویید هر کدام چه پیامدهایی دارد و کدام حقوق نادیده گرفته می‌شود؟

الف

فردی بخواهد خارج از صف افرادی که در نانوایی ایستاده‌اند، نان بگیرد. *این نظر است* *اجتهاد*

ب

فردی که در آپارتمان زندگی می‌کند و سهم مشارکت خود در هزینه‌های ساختمان را پرداخت نمی‌کند.

پ

راننده‌ای که بدون توجه به علامت عبور ممنوع، داخل خیابان یک طرفه می‌شود و شد آمد (ترافیک) به وجود می‌آورد.

ت

موتورسواری که به علّت شلوغی خیابان وارد پیاده‌رو می‌شود و از بین مردم عبور می‌کند.

ث

شرکت ساختمانی‌ای که قرار است سالن ورزشی برای مردم بسازد، اما مقررات ساختمان‌سازی و مصالح مناسب را به کار نبرد.

ج

عابر پیاده که بدون توجه به چراغ راهنما از لابه‌لای اتومبیل‌ها حرکت می‌کند.

۸ - آیا انسان‌ها برای استفاده از حقوق خود محدودیتی دارند یا خیر؟ با مثال توضیح دهید.

۹ - همهٔ جوامع به مقررات و ضروریات نیاز اساسی دارند.

۱۰ - مقررات برای فعالیت‌های گروهی، لازم و ضروری است. با این حال، فکر می‌کنید «مشورت»، «همدلی و گذشت» و «کمک به دیگران برای انجام وظایفشان در گروه»، چه نقشی در داشتن یک اردوی بهتر خواهد داشت؟

برنامه ریزی

درس چهارم

۱ - طبق تعریف «قانون»، کدام یک از موارد زیر - با دلیل نوشته شده - به خودی خود قانون تلقی می شود؟

- ① طبق دستورهای مذهبی سنّ تکلیف دختران نه سالگی است. دستور الهی
- ② در صنف ایستادن که برای حفظ نظم لازم است. تداف ایجابی
- ③ ممنوعیت آزار و اذیت کودکان و نوجوانان که در مجلس شورای اسلامی تصویب شده است.
- ④ احترام به افراد مسن که یکی از اصول اخلاقی است.

۲ - پس از پیروزی انقلاب اسلامی کدام نهاد برای نوشتن قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد؟

مجلس شورای اساسی

۳ - کدام گزینه از وظایف شورای نگهبان نیست؟

- ① نظارت بر صلاحیت نامزدها ② نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری ③ تطبیق قوانین با احکام دین ④ اجرای قوانین و مقررات در جامعه

۴- مقرّرات در یک کشور چه زمانی به قانون تبدیل می‌شود؟

۵- استفاده ما از حقوق خود، بر همین اساس از مهم‌ترین علل پدید آمدن مقررات و قوانین در جامعه، بوده است.

- ① قید و بندی ندارد - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد
- ② قید و بندی ندارد - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه
- ③ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه
- ④ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد

۶- در متن زیر چند نادرستی محتوایی هست؟

«قوة مقننه در جمهوری اسلامی ایران از دو بخش مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان تشکیل شده است. نمایندگان مجلس که برای یک دوره هشت ساله از سوی مردم انتخاب می‌شوند، از بین خود فردی را برای ریاست مجلس انتخاب می‌کنند. نمایندگان مجلس با توجه به نیازها و موضوعات مختلف جامعه سعی می‌کنند بهترین قوانین را وضع کنند؛ همچنین مجلس شورای اسلامی آن قسمت از قوة مقننه است که وظیفه نظارت بر انتخابات رسمی کشور را برعهده دارد.»

④ چهار تا

③ سه تا

⑦ دو تا

① یکی

۷- جایگاه و قدرت قانونی مجمع تشخیص مصلحت نظام است.

① پایین تر از مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان

③ بالاتر از شورای نگهبان، پایین تر از مجلس شورای اسلامی

② بالاتر از مجلس شورای اسلامی، پایین تر از شورای نگهبان

④ بالاتر از مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان

۸- مجلس شورای اسلامی ایران و شورای نگهبان بر سر تصویب یک قانون با مشکل مواجه شده‌اند و به توافق نرسیده‌اند و شورای نگهبان به برخی مواد و بندهای آن ایراد گرفته است. در صورتی که مجلس این قانون را برای منافع ملی مناسب و مثبت بداند، برای حل این مشکل به چه فرد، بخش یا ارگانی باید مراجعه کنند؟

① قوه قضاییه

② رهبر ایران

③ قوه مجریه

④ مجمع تشخیص مصلحت نظام

۹ - قوه مقننه چه وظیفه‌ای بر عهده دارد؟

۱۰ - نوع کدام یک از قوانین یا مقررات زیر با بقیه متفاوت است؟

- ① عبور نکردن از چراغ قرمز ← مآنون
③ پرداخت مالیات ← مآنون

② درمان مردم توسط افرادی که مدرک پزشکی و صلاحیت دارند.

④ رعایت کردن نوبت در صف اتوبوس

که ترافیک آلودگی

فارسینیم

۱ - کدام عبارت نادرستی محتوایی دارد؟

- ① جمعیت هلال احمر یکی از مؤسساتی است که فقط در زمان وقوع حوادث طبیعی یا جنگ ها فعالیت دارد و به کمک مردم می شتابد.
- ② امدادگران جمعیت هلال احمر هنگام وقوع حوادث، به مجروحین کمک های اولیه می رسانند و آن ها را به بیمارستان منتقل می کنند.
- ③ هلال احمر برای آسیب دیدگان سیل یا زلزله و جنگ، چادرهای اسکان موقت برپا می کند و کمک های مردمی را به آن ها می رساند.
- ④ جمعیت هلال احمر بخشی به نام سازمان جوانان هلال احمر دارد که دانش آموزان یا دانشجویان داوطلب را برای همکاری آموزش می دهد.

رنگ اسما

۲ - کدام گزینه بیانگر همدلی است؟

① کمک درسی و توضیح دروس به دوستی که مبتلا به بیماری ~~کرونا~~ بوده و برای مدتی در کلاس ها حضور نداشته است. همدلی

②

از وقتی تصویر کودکانی که در مناطق دورافتاده و محروم کشور ~~از~~ مشکل سوتغذیه رنج می برند را دیده ام، بسیار ناراحت هستم و در یک خیریه برای جمع آوری کمک به مناطق محروم کشور فعالیت می کنم.

③ پدرم در طرح کمک های مومنانه در شرایط اقتصادی ~~کنونی~~ با مسجد محل همکاری دارد.

④ با شنیدن اخبار بمباران مردم غیر نظامی یمن، بسیار ناراحت می شوم و می گویم که ای کاش آنجا بودم و به زنان و کودکان آسیب دیده کمک می کردم. همدلی

۳- هلال احمر برای آسیب دیدگان سیل یا زلزله چادرهای برپا می کند. *ایمان سوخت*

۴- قرآن کریم در سورة مائده؛ در مورد همیاری چه می فرماید؟

۵- امروزه چگونه می توان به سرعت از اخبار حوادث در مناطق مختلف آگاه شد؟ *سرعت در - وسائل ارتباطی*

۶- از وظایف امدادگران هلال احمر ۲ مورد را بنویسید. *۱- کمک به مجروحین ۲- حمل و نقل*

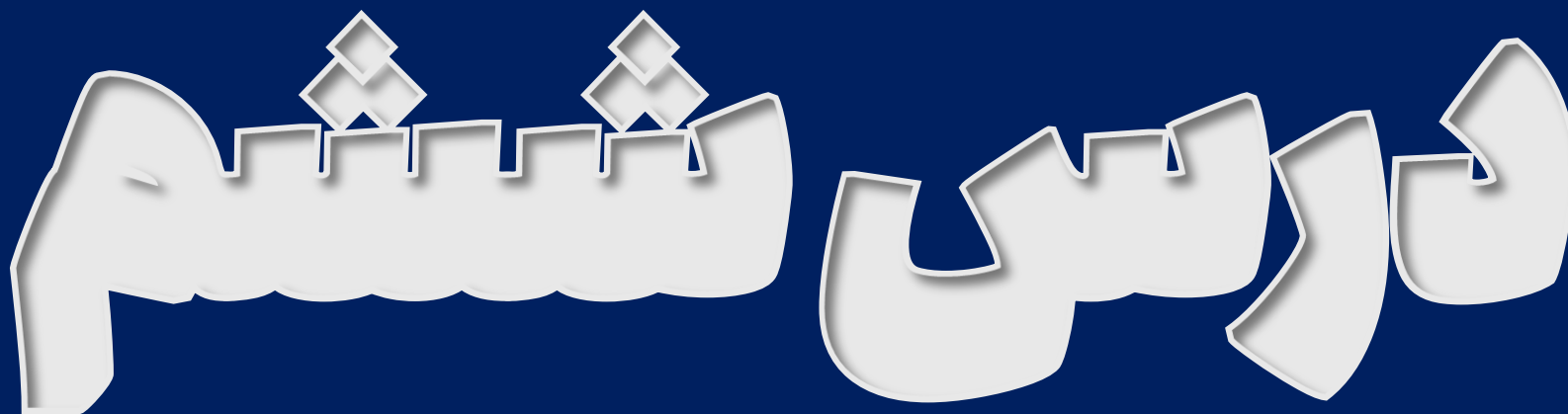
۷- همدلی و همدردی چه تفاوتی با هم دارند؟ *۱- همدلی ۲- همدردی ۳- همدلی و همدردی*

۸ - آیا تنها هنگام وقوع حوادث بزرگ باید به یاری یکدیگر بشتابیم؟ با مثال توضیح دهید.

۹ - مریم حق دارد پس از برگشتن از مدرسه یک ساعت استراحت کند، اما برادر کوچکتر او شروع به توپ بازی می کند و مانع استراحت او می شود. مریم تا چه اندازه می تواند حق خود را اعمال کند؟

۱۰ - جمعیت هلال احمر چگونه سازمانی است؟

۱ - در کدام گزینه هر سه مورد بیمه اختیاری هستند؟

① بیمه بهداشت و درمان - بیمه آتش سوزی - بیمه وسایل نقلیه موتوری

③ بیمه روستاییان - بیمه آتش سوزی - بیمه منازل مسکونی

② بیمه حوادث ناشی از کار - بیمه منازل مسکونی - بیمه عمر

④ بیمه عمر - بیمه وسایل نقلیه موتوری - بیمه بهداشت و درمان

در کدام گزینه تمام بیمه‌های نام برده اختیاری هستند؟

- ① بیمه آتش‌سوزی - بیمه منازل مسکونی - بیمه بهداشت و درمان
- ② بیمه بهداشت و درمان - بیمه وسایل نقلیه موتوری - بیمه بیکاری
- ③ بیمه کارمندان و کارگران در برابر حوادث ناشی از کار - بیمه عمر - بیمه آتش‌سوزی
- ④ بیمه وسایل نقلیه موتوری - بیمه منازل مسکونی - بیمه از کار افتادگی

رسم نامه موکرات

۳- همه دارندگان باید سالیانه خودروی خود را بیمه کنند.

۴- کارفرمایان وظیفه دارند، همه کارمندان و کارگران خود را در مقابل حوادث ناشی از بیمه کنند.

۵- بیمه گر بیمه شونده را توضیح دهید.

۶- دو وظیفه مهم بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران را بنویسید.

۷- دو نمونه از انواع بیمه اجباری را بنویسید.

۱- نامه است بیمه ها
۲- بیمه نامه

بیمه شخص ثالث - بیمه حوادث ناشی از کار

۸ - جدول زیر را کامل کنید.

صادرات از خارج	بیمه شخص ثالث	آتش سوزی	بیمه اتومبیل	نوع بیمه
اجباری	اجباری	اختیاری	اجباری	اختیاری / اجباری

۹ - فاطمه مدتی در بیمارستان بستری بود با توجه به دفترچه‌های بیمه او، دکتر و بیمارستان هزینه کمتری از او گرفتند و داروخانه نیز مقداری از قیمت داروها را از او نگرفت.

الف. فاطمه از چه نوع بیمه‌ای استفاده کرده است؟ بیمه سلامت درمان
 ب. افراد تحت پوشش این نوع بیمه از چه امکانات دیگری برخوردارند؟ همه حرام - آزادی

۱۰ - بیمه منازل مسکونی چیست و چه فایده دارد؟

دروس خدم

۱ - کدام مورد جزو مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی نیست؟

① کشاورزی

② خدمات

③ صنعت

④ تولید

۲-

چه تعداد از جمله‌های زیر در مورد تولید و توزیع نادرست است؟

(الف) بیمه و حمل و نقل برخلاف محصولات محمول و یخچال جزء فرآیند تولید محسوب نمی‌شوند.

(ب) استفاده از امکانات و منابع طبیعی برای تولید کالاها و وسایل الزامی است.

(پ) توزیع در لغت به معنی خریدن و مصرف کردن است.

(ت) اغلب واحدهای تولیدی از افراد یا مؤسساتی برای پخش محصولات خود در بازارهای مصرف دور و نزدیک کمک می‌گیرند.

① یک

② دو

③ سه

④ چهار

۳- چرا انسان‌ها نمی‌توانند به صورت فردی زندگی کنند؟ حون فرا جماعی است

۴- تقسیم کار چگونه شکل گرفت؟

۵- خصوصیات تولیدکننده کالا و خدمات را بنویسید.

۶- ویژگی کسب حلال چیست؟

۷- کم کردن از حق مردم چه نتیجه‌ای دارد؟

۸- منظور از منابع طبیعی چیست و چرا در تولید به آن نیازمندیم؟ نیاز به مواد اولیه ← طبیعت

۹- منظور از سرمایه چیست؟ مثال بزنید.

۱۰- تولیدکنندگان چگونه محصولات خود را به دست مشتریان می‌رسانند؟

دانشگاه

۱ - کدام گزینه صحیح نیست؟

- ① تصویب قوانین و مقررات و برچسب مشخصات کالا از جمله کارهایی است که برای احترام به حقوق مصرف کننده انجام می شود.
- ② در ایران، مؤسسه ای به نام مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، استاندارد کالاها را کنترل می کند.
- ③ از نظر دین اسلام، تولید و مصرف کالا برای ایجاد اشتغال و به دست آوردن درآمد است.
- ④ استاندارد، کلمه ای انگلیسی به معنی نمونه قابل قبول و استاندارد مربوط به همه کالاها است.

۲ - کدام گزینه به عبارتی قرآنی - از کتاب درسی - اشاره می‌کند که می‌توان از آن «حمایت از محیط زیست» را برداشت کرد؟

- ① برادران شیطان ② فرزندان آدم ③ فضل پروردگار ④ وای بر کم‌فروشان

۳ - استاندارد به معنی نمونه است.

۴ - حقوق مصرف کننده را نام ببرید.

۵ - مسئولیت سازمان ملی استاندارد چیست؟

- ۶ - چه عواملی باعث مصرف‌گرایی می‌شود نام ببرید.
- ۷ - امروزه برای از بین بردن زباله‌ها چه می‌کنند؟
- ۸ - دو مورد از کارهایی که برای رعایت و احترام به حقوق مصرف‌کننده انجام می‌شود را نام ببرید.
- ۹ - آیا در قانون، حقوقی برای مصرف‌کنندگان وجود دارد؟ با یک مثال توضیح دهید.
- ۱۰ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران چگونه استاندارد بودن کالاها را تأیید می‌کند؟

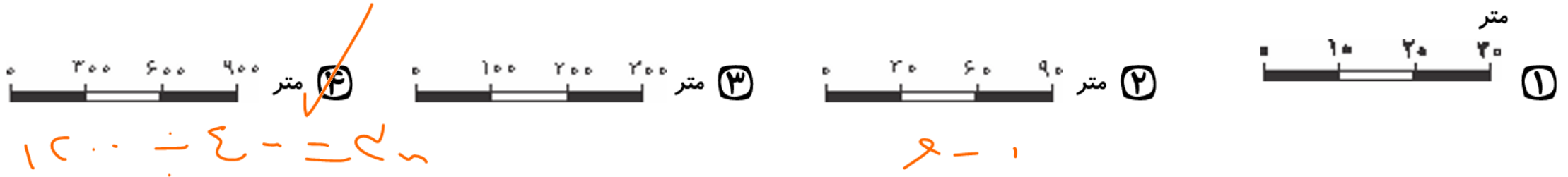
درس نهم

۱ - استفاده ما از حقوق خود، بر همین اساس از مهم ترین علل پدید آمدن مقررات و قوانین در جامعه، بوده است.

- ① قید و بند ~~ندارد~~ - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد
- ② قید و بند ~~ندارد~~ - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه
- ③ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - تأکید بر تسلط قشری بر دیگر اقشار جامعه
- ④ منوط است به رعایت حقوق الهی و حقوق دیگران - برقراری نظم و حفظ حقوق افراد

۲- بر روی نقشه‌ای فاصله دو پمپ بنزین ۴ سانتی‌متر و فاصله واقعی آنها روی زمین ۱۲۰۰ متر است. مقیاس نقشه کدام است؟

۳- محل دقیق پدیده‌های روی زمین در وجود دارد.

۴- با مطالعه می‌توانیم با مکان‌های مختلف و شیوه‌های زندگی مردم در این مکان‌ها آشنا شویم.

۵- اگر بخواهید از میدان انقلاب به تقاطع کارگر شمالی و بلوار کشاورز بروید، چه مسافتی (چند متر) را باید طی کنید؟

۶- اگر بخواهید از میدان انقلاب تا چهارراه فلسطین بروید چند متر را طی می کنید؟ چند کیلومتر؟

۷- انواع عکس های جغرافیایی را نام برده و هر یک را مختصر توضیح دهید

۸- از کتاب ها و فرهنگ نامه ها در جغرافیا، چه استفاده ای می شود؟

۹- از رایانه و اینترنت در جغرافیا چه استفاده ای می شود؟

۱۰- روستا و شهر چه تفاوت هایی با هم دارند؟

فارس فاهم

۱ - در کدام گزینه تمام موارد از شرکت‌ها و مؤسساتی هستند که به شهرداری وابسته هستند و زیر نظر آن فعالیت می‌کنند؟

- ① سازمان زیباسازی شهر - سازمان مدیریت و نظارت بر تاکسیرانی - بنگاه‌های املاک
- ② پارک‌های ملی - فرهنگسراها - سازمان حمل و نقل و ترافیک
- ③ سازمان بوستان‌ها و فضای سبز - خانه‌های سلامت - شرکت راه آهن شهری (مترو)
- ④ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان - بنگاه‌های املاک - سازمان پایانه‌های مسافربری و پارک‌سوارها

۲ - کدام گزینه نادرست است؟

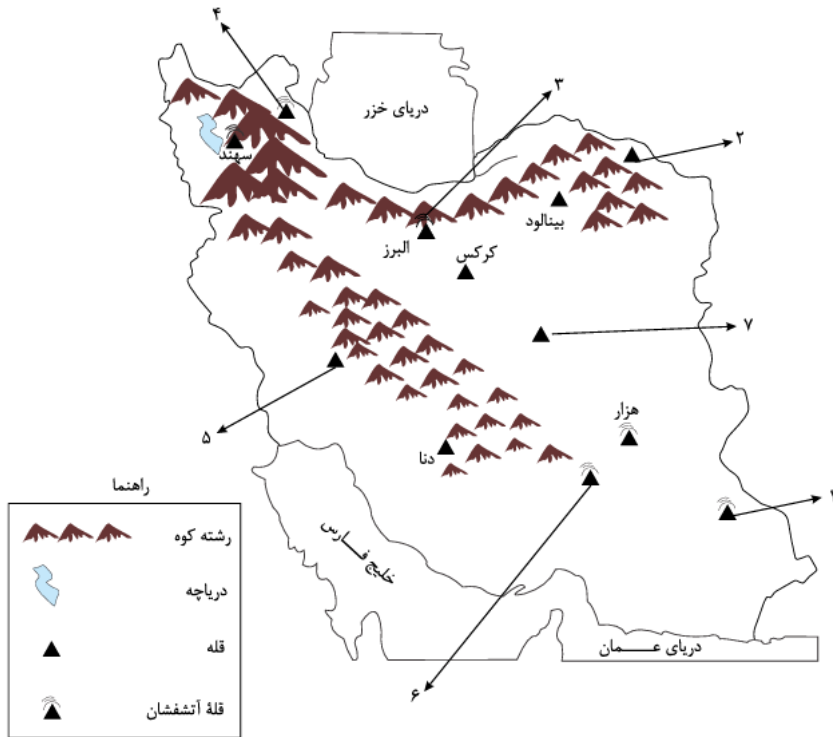
- ① عَلم کوه، از قلّه‌های رشته کوه البرز است. ✓
- ② جهت رشته کوه زاگرس از شمال غرب به جنوب شرق است. ✓
- ③ در دامنه‌های جنوبی رشته کوه البرز که رو به دریا قرار دارد برف و باران فراوان می بارد. ✓
- ④ قلّه شیرکوه در نواحی مرکزی ایران قرار دارد.

۳ - دامنه‌های شمالی و جنوبی رشته کوه البرز را مقایسه کنید.

۴ - اقدامات شورای اسلامی روستاها را بنویسید.

۵- الف) روی نقشه، نام قلّه‌هایی را که نوشته نشده است بنویسید.
ب) کدام قلّه‌ها آتشفشان بوده‌اند؟ بنویسید.

درس پانزدهم

۱ - کدام ناحیه آب و هوایی، ۹ ماه از سال بارش دارد؟

④ معتدل و نیمه خشک کوهستانی

③ مرطوب خزری

② گرم و شرجی

① گرم و خشک

۲ - کدام گزینه در مورد ناحیه گرم و خشک داخلی ایران صحیح نیست؟

① تابستان‌های گرم و خشک دارد

② تنها گیاهان خشک‌پسند مانند درختان تاغ و گز و بوته‌های خاردار در آن رشد و نمو می‌کنند.

③ شامل نواحی مرکزی و جنوبی ایران است.

④ اختلاف دمای شب و روز در آنجا زیاد است.

- ۳ - در بعضی استان‌های غربی ایران، دمای هوا است.
- ۴ - مهم‌ترین عناصر آب و هوا، دما و است.
- ۵ - زمستان‌های سرد و تابستان‌های معتدل، ویژگی ناحیه است.
- ۶ - در ایستگاه هواشناسی چه چیزهایی اندازه‌گیری می‌شود؟

میزان بارش - سدرت -

۶- در ایستگاه هواشناسی چه چیزهایی اندازه گیری می شود؟

۷- اشکال مختلف بارش را نام ببرید.

۸- ناحیه شمال و جنوب ایران، هر دو در کنار دریا قرار دارند، اما در ناحیه شمال بارندگی بسیار زیادی وجود دارد. علت بارندگی زیاد این ناحیه چیست؟

۹- با توجه به صحبت‌های بچه‌های ایران (در کاربرگه شماره ۹) درباره محل زندگی‌شان، جدول را کامل کنید.

نام	نام شهر یا منطقه	آب و هوا	ویژگی مسکن	شغل‌ها	غذای محلی	سوغات و محصولات مهم
حامد	شهر اردکان استان یزد	خشک و بسیار گرم در تابستان				
بایرام						
منیر						
یاسمن						

۱۰- ویژگی‌های آب‌وهوایی ناحیه گرم و خشک داخلی را بنویسید.

درس دوازدهم

۱ - کدام اصل قانون اساسی ایران به حفاظت از محیط زیست تأکید دارد؟

① اصل ۷۵

② اصل ۶۰

③ اصل ۵۲

④ اصل ۵۰

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب معرف کدام ناحیه آب و هوایی است؟

الف) در این ناحیه درخت گز و بوته‌های خاردار رشد و نمو می‌کنند.

ب) این ناحیه تقریباً ۹ ماه از سال بارش دارد و در تابستان‌ها خشک است.

پ) در این ناحیه کشت بیشتر محصولات کشاورزی به صورت دیم انجام می‌شود.

① ناحیه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی - ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب - ناحیه گرم و خشک داخلی

② ناحیه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی - ناحیه معتدل و مرطوب خزری - ناحیه گرم و خشک داخلی

③ ☒ ناحیه گرم و خشک داخلی - ناحیه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی - ناحیه معتدل و مرطوب خزری

④ ناحیه گرم و شرجی سواحل جنوب - ناحیه معتدل و مرطوب خزری - ناحیه گرم و خشک داخلی

- ۳ - مسئول اجرای قوانین و مقررات در محیط زیست محیط زیست است.
- ۴ - در ایران تنوع اکوسیستمی موجب شده است، گونه های گیاهی و جانوری تنوع زیادی داشته باشند.
- ۵ - وقتی درختان جنگلی در یک ناحیه نابود می شوند چه اتفاقی می افتد؟ ☒
- ۶ - دلایل حفاظت از محیط زیست را بنویسید.
- ۷ - چهار مورد از عوامل تخریب کننده محیط زیست و گونه های جانوری را بنویسید.

۸ - فواید گیاهان و جانوران برای انسان چیست؟

۹ - روز هوای پاک چه روزی است؟ اعلام این روز، چه وظایفی را به ما یادآوری می‌کند؟

۱۰ - نام چند گیاه دارویی و خاصیت آنها را بنویسید.